

Kvartalsrapport 1 mars 2023 enligt överenskommelsen om vaccinering mot covid-19:

Regionernas arbete med vaccinering mot covid-19

Sveriges
Kommuner
och Regioner

Innehåll

Kvartalsrapport 1 mars 2023 enligt överenskommelsen om vaccinering mot covid-19: Regionernas arbete med vaccinering mot covid-19	1
Innehåll	2
Kapitel 1 Sammanfattning	3
Kapitel 2 Överenskommelse mellan regeringen och SKR första halvåret 2023.....	5
Kapitel 3 Regionernas samordning.....	7
Kapitel 4 Regionernas bedömning av det pågående och framtida vaccinationsarbetet.....	8
Övergripande bedömning av det pågående vaccinationsarbetet:	8
Hinder, svårigheter eller risker med genomförandet av den fortsatta vaccineringen mot covid-19 under <i>första</i> halvåret 2023	8
Hinder, svårigheter eller risker med genomförandet av den fortsatta vaccineringen mot covid-19 under <i>andra</i> halvåret 2023	9
Kapitel 5 Vaccinationsbevis och tillfriskandebevis	12
Övrigt.....	12

Kapitel 1 Sammanfattning

Detta är 2023 års första uppföljningsrapport från Sveriges Kommuner och Regioner avseende regionernas arbete med vaccinering mot covid-19. Rapporten tas fram i enlighet med överenskommelsen mellan SKR och regeringen. Rapporter från tidigare år finns på SKR.se.

- I genomsnitt bedömer regionerna det pågående vaccinationsarbetet som 3,9 på en femgradig skala. Den regiongemensamma samverkan fortsätter alltså. 106 möten totalt har genomförts med regionernas vaccinsamordnare och SKR.
- Regionerna uppger att vaccineringen mot covid-19 fungerar bra utifrån givna förutsättningar. De utmaningar som framkommer bland regionerna i det pågående och framtida vaccinationen mot covid-19 är:
 - Vaccinationströtthet i befolkningen; det allmänna intresset för covid-19 har minskat och mediernas rapportering är låg.
 - Oklarheten avseende den statliga ersättningen till regionerna för genomförandet av vaccinering mot covid-19 från och med andra halvåret 2023. Dilemmat för regionerna är att planera för en verksamhet med lågt intresse och ändå ha hög tillgänglighet. Det leder till frågor om effektivt resursanvändande och de ekonomiska förutsättningarna för genomförandet.
 - Folkhälsomyndighetens nuvarande rekommendationer för vaccinering mot covid-19 upplevs svåra att pedagogiskt förmedla och för befolkningen att begripa
 - Önskan finns om koordinering tidsmässigt för vaccination mot covid-19 och influensa samt att Folkhälsomyndighetens kommunikationsplanering för dessa hålls ihop.
 - Folkhälsomyndighetens besked att fortsatt tillgängliggöra vaccin för personer som inte medicinskt rekommenderas vaccination skapar otydlighet. Påverkar bland annat ställningstagande om kostnadsfrihet för den enskilde under andra halvåret 2023.

- Regionerna önskar så långsiktiga planeringsförutsättningar som möjligt.
- Under januari och februari har regionerna, genom 1177, genomfört en gemensam kommunikationskampanj riktad mot personer som rekommenderas påfyllnadsdos samt deras anhöriga. Kampanjen har skett digitalt genom köpta banners, annonsering i lokalmedia samt analog affischering på 431 samlingsplatser i 28 orter över hela landet. Kampanjen har genomförts på svenska, engelska och arabiska.

Kapitel 2

Överenskommelse mellan regeringen och SKR första halvåret 2023

Detta är Sveriges Kommuner och Regioners 2023:års första uppföljningsrapport avseende arbetet med vaccinering mot covid-19. Rapporten tas fram i enlighet med överenskommelsen mellan SKR och regeringen. Tidigare års uppföljningsrapporter finns på SKR.se. Till skillnad från de uppföljningsrapporter som skrev under åren 2020-2022 sker årets skriftliga rapportering kvartalsvis till skillnad från månadsvis. En annan skillnad från tidigare års överenskommelser mellan parterna är att den för 2023 endast avser första halvåret.

I överenskommelsen för första halvåret 2023 avsätter staten 500 miljoner kronor för vaccinationsarbetet till regionerna. Dessa fördelas till största del, 449 miljoner kronor, till regionerna utifrån andel av befolkningen som är 65 år eller äldre. Resterande medel fördelas lika mellan regionerna oavsett befolkningens mängd. 1 miljon går till SKR för fortsatt samordning och rapportering av vaccinationsarbetet.

I överenskommelsen framgår vidare att parternas gemensamma inriktning är att det fortsatta vaccinationsarbetet ska genomföras enligt Folkhälsomyndighetens rekommendationer och prioriteringsordning. Målet är att uppnå en hög och jämnt fördelad täckningsgrad i den del av befolkningen som rekommenderas vaccinering mot covid-19.

Vidare framgår i överenskommelsen arbetet med vaccinationsbevis för personer utan person- eller samordningsnummer samt tillfriskandebevis. Regionerna får 375 kronor per fullständigt rapporterat bevis.

När det gäller just återrapportering framgår i överenskommelsen att :
SKR under första halvåret 2023 kvartalsvis skriftligen ska avrapportera regionernas arbete utifrån överenskommelsen till Regeringskansliet, särskilt med avseende på;

- regionernas arbete att genomföra vaccination mot covid-19 enligt målsättningen som parterna har enats om och Folkhälsomyndighetens rekommendationer och prioriteringar av grupper som ska erbjudas vaccination, samt hinder för genomförandet av de planerade vaccinationerna,
- slutrapporten ska inkludera avrapportering kring regionernas arbete med vaccinationsbevis och tillfrisknandebevis till Regeringskansliet (Socialdepartementet). Rapporterna ska omfatta information om arbetet med överföring av uppgifter till E-hälsomyndigheten om personer utan person- eller vaccinationsnummer i syfte att möjliggöra utfärdande av vaccinationsbevis och tillfrisknandebevis.

Att lära av en kris

I september 2021 tillsatte SKR:s styrelse en programberedning om covid-19-pandemin. Uppdraget har varit att med utgångspunkt i erfarenheter och lärdomar från pandemin, peka på möjliga strategier och förslag på insatser som syftar till utveckling i kommuner, regioner och SKR. Med denna rapport sammanfattar beredningen sina samlade lärdomar, bedömningar och förslag.

I den omfattande sammanställningen lyfts arbetet med vaccineringen mot covid-19 fram som ett lyckat exempel på omställning och regiongemensam samverkan.

Kapitel 3 Regionernas samordning

För att stödja samverkan mellan regionerna inrättade SKR efter samråd med regionernas hälso- och sjukvårdsdirektörsnätverk i augusti 2020 ett samverkansforum för samtliga regioners utsedda vaccinsamordnare. SKR håller regelbundna möten med dessa vaccinsamordnare. Därtill finns en gemensam kommunikationsyta som nyttjas för att utbyta och dela erfarenheter, tips och råd. Sedan starten år 2020 har, per den 23 mars 2023, 106 stycken veckomöten, åtta fördjupningsmöten och två flerdagars uppföljnings- och planeringsmöten genomförts. Anpassning i mötesfrekvensen har skett utifrån Folkhälsomyndighetens mötestider.

Folkhälsomyndigheten har ett motsvarande forum både för möten och skriftlig kommunikation, SKR deltar i dessa möten tillsammans med regionerna och har, utifrån behov, ytterligare avstämningar med Folkhälsomyndigheten. De båda forumen har olika karaktär och kompletterar varandra. Samordningen fortsätter även under 2023, dock i mindre konstellation samt med lägre intensitet.

Insamlingen av uppgifter till föreliggande samanställning skedde genom att en förfrågan skickades till samtliga vaccinsamordnare den 6 mars 2023 med en sista svarsdag den 15 mars.

De frågor som ställdes var om regionerna såg några hinder, svårigheter eller risker för genomförandet av den fortsatta vaccineringen mot covid-19 under första halvåret 2023. Denna kompletterades med motsvarande fråga för andra halvåret 2023.

En annan fråga avsåg regionernas arbete med vaccinationsbevis och tillfriskandebevis och arbetet med överföring av uppgifter till E-hälsomyndigheten för personer utan person- eller vaccinationsnummer i syftesyfte att möjliggöra utfärdande av vaccinationsbevis och tillfrisknandebevis. Därtill fanns en öppen fråga om regionerna önskade kommentera något ytterligare. Regionernas vaccinsamordnare ombads också bedöma det pågående vaccinationsarbetet i regionerna på en 5 gradig skala. I tidigare års motsvarande uppföljningsrapporter angav denna självskattning utifrån ett system med rött-gult- och grönt.

Kapitel 4 Regionernas bedömning av det pågående och framtida vaccinationsarbetet

Övergripande bedömning av det pågående vaccinationsarbetet:

Samtliga regionerna bedömer samlat det pågående vaccinationsarbetet som 3,9 på en femgradig skala. Där 5 är utan svårigheter och 1 innebär stora svårigheter. Ingen region rapporterar lägre än värde 3, typvärdet är 4.

Hinder, svårigheter eller risker med genomförandet av den fortsatta vaccineringen mot covid-19 under *första halvåret 2023*

Regionerna uppger att vaccineringen mot covid-19 fungerar bra utifrån de givna förutsättningarna. De utmaningar som framkommer bland regionerna i det pågående arbetet är:

Vaccinationströtthet

Regionerna upplever att det är ett lägre intresse av att vaccinera sig i befolkningen. Ett tydligt tecken på det är att även personer 80 år eller äldre i större utsträckning avbokar sin inplanerade vaccinationstid. Det är en grupp där avbokningarna tidigare under vaccineringen mot covid-19 varit ytterst marginell.

Prioriteringen av vaccinering mot covid-19 och annan verksamhet i hälso- och sjukvården

Den minskade vaccinationsviljan gör det svårare att planera verksamheterna eftersom det samtidigt, inte minst i överenskommelsen, framgår att det ska vara en god tillgång till vaccinering mot covid-19. Utmaning är att planera och anpassa utbudet utifrån ett lägre intresse än tidigare samtidigt som målsättningen om god tillgänglighet uppnås. Det leder till frågor om effektivt resursanvändande och de ekonomiska förutsättningarna för genomförandet. Regionerna önskar besked om hur långsiktigt det statliga stödet i genomförandet kommer att vara.

Svårtolkade rekommendationer

Folkhälsomyndighetens nuvarande rekommendationer för vaccinering mot covid-19 upplevs svåra att pedagogiskt förmedla och för befolkningen att begripa. Att för invånare förstå skillnaden mellan rekommendation och tillgängliggörande upplevs som utmanande av regionerna. En annan fråga som lyfts är vilka krav på tillgänglighet som förväntas av regionerna.

Intervallerna mellan påfyllnadsdoserna för de äldre åldersgrupperna medför att vaccinationerna mot covid-19 kommer att ske över en lång tid. Om vaccinationerna skulle kunna koncentreras under vissa tidsperioder bedöms det underlätta för regionerna i genomförandet. Enligt de rekommendationer som finns nu förväntas regionerna erbjuda tillgång till vaccination i princip över hela året, jämfört med till exempel influensavaccination som företrädesvis genomförs under en mer begränsad period av året vilket underlättar planering och genomförande.

Långsikt organisering

Regionerna har kommit olika långt med en långsiktig organisering av vaccination mot covid-19. En sådan förändring innebär ett omfattande arbete och kräver samverkan inom regionen. Flera regioner samorganiserar den långsiktiga vaccinationen mot covid-19 med andra lämpliga vaccinationer. Samverkan med kommunerna och möjligheten att till exempel kunna dela data är viktiga komponenter i en framtida organisationsstruktur. Samtidigt är det utmanande att planera för en långsiktig organisering innan det finns en nationell rekommendation för vaccinering mot covid-19 som gäller över en längre tid.

Hinder, svårigheter eller risker med genomförandet av den fortsatta vaccinationen mot covid-19 under *andra* halvåret 2023

Genom hela vaccinationsgenomförandet mot covid-19 har regionerna på ett exceptionellt sätt visat sin förmåga till omställning och anpassning till nya förutsättningar. När nu regionerna planerar för att kunna övergå i en långsiktig förvaltning innebär det ökade krav på struktur och förutsägbarhet i förutsättningar för genomförandet. Regioner beskriver att de i sin planering utgår från att genomförandet under andra halvåret 2023 baseras på att förutsättningarna som nu givits kommer att vara vägledande. Dock skulle regionerna för att skapa bättre förutsättningar för genomförande vilja att följande beaktas:

Koordinering med influensavaccination- avgränsning i tid för genomförande

Planering och genomförande av vaccineringen mot covid-19 kan underlättas väsentligt om vaccineringen kan ske samtidigt och koordineras med influensavaccinationerna. Ju fler som kan vaccineras under en viss begränsad tid desto mer kostnads- och resurseffektivt kan regionerna genomföra vaccineringen. Om tidsperioden för fler påfyllningsdoser för covid-19 vaccination sträcks ut på ett längre intervall medför det mer resurskrävande verksamhet i regionerna. Ett dosintervall på 6 månader mellan påfyllningsdoser gör att det i praktiken inte går att få in två vaccineringar per år och person. Det är således viktigt att fokusera på säsongsdos och inte intervall framöver. Det skulle därför vara önskvärt om Folkhälsomyndigheten skulle avgränsa kommande vaccinationsperioder.

Trots att samvaccination gör att resurserna kan användas på ett mer effektivt sätt kommer även en samvaccination leda till ett omfattande arbete i regionerna med en utmaning att få till tillräckligt med tider. Dock är det scenariot att föredra av regionerna.

Den statliga ersättningen till regionerna för genomförandet

Regioner beskriver att den största utmaningen för genomförandet av vaccineringen mot covid-19 är oklarheten om den statliga ersättning fortsätter även under andra halvåret 2023.

Regionerna beskriver att finansieringen av höstens vaccinationsinsatser för covid-19 är oklart. De kostnader som finns i samband med vaccination mot covid-19 är många. Den övervakning som anses behövas av alla personer som vaccineras med covid-19 kräver större lokaler, mer personal och längre besök. Därtill kommer kostnader för kommunikation och information. Ett annat viktigt uppdrag inom ramen för genomförandet av vaccineringen mot covid-19 är att bibehålla och utveckla det goda samarbete som finns mellan regioner och kommuner. Regioner beskriver hur den ersättningen som utgått från uppdragen i överenskommelserna har varit ett bra stöd i dialogen med kommunerna.

Det är en svårighet att med mycket kort varsel stå utan statlig ersättning. Utan en sådan statlig ersättning kommer det att krävas en ny planering från regionerna sida. Om det inte kommer mer statliga bidrag under året kommer det att bli svårt att upprätthålla tillgänglighet till vaccinationen. En situation helt utan extra medel för genomförandet av vaccineringen mot covid-19 bedöms få stora konsekvenser på målsättningen att nå den höga vaccinationstäckning som framgår i den nuvarande överenskommelsen. Det är ett tufft ekonomiskt läge i regionerna vilket gör att det kan bli svårt att motivera att dessa insatser rå prioritet över andra insatser. Det är även svårt att omfördela resurser med för kort varsel i regionerna.

Kostnadsfriheten

Redan i samband med starten av vaccinationsinsatsen mot covid-19 rekommenderade SKR regionerna att det skulle vara kostnadsfritt för den enskilde. En rekommendation som alltså gäller. En fortsatt kostnadsfrihet måste ställas i relation till hur ersättningsfrågan löses och vilka målsättningar som kommer att gälla för vaccinationsarbetet utifrån rekommendationerna. Ska vaccinet mot covid-19 fortsatt vara kostnadsfritt för den enskilde i alla situationer eller finns det situationer, liksom andra vaccinationer, där covid-19 kan komma att innebära en avgift för den enskilde.

Vaccinationsviljan

Den vaccinationströtthet som beskrevs i redovisningen som hinder för genomförande av vaccinationen mot covid-19 under första halvåret 2023 bedöms hålla i sig, om inte öka, till hösten 2023. Med en sviktande vaccinationsvilja är det svårare att uppskatta volymer. Det finns en vaccinationströtthet i befolkningen. Kapaciteten i regionerna kan regionerna förfoga över men inte vaccinationsviljan.

Förändrade förutsättningar

Regionerna önskar så långsiktiga planeringsförutsättningar som möjligt.

Regioner har visat på en stor förmåga till omplanering utifrån ändrade förutsättningar. En ökad smittspridning kan vara en sådan. Andra scenarier som regionerna ser kan komma är till exempel en ny våg av smittspridning, nya virusvarianter, förändrade rekommendationer från Folkhälsomyndigheten, godkännande av nya vacciner, introduktion av nya beredningsformer.

Kapitel 5

Vaccinationsbevis och tillfriskandebevis

Regionerna beskriver hur efterfrågan på vaccinationsbevis och tillfriskandebevis är låg. I de fall som sådana intyg efterfrågas följs den regionala rutinen som är framtagen och genomförs som planerat. Regioner beskriver till exempel att det finns en administrativ stödfunktion som utför arbetet och att det vid behov kompletteras med medicinsk kompetens. Invånare kan då vända sig direkt till den utpekade kontaktpersonen i regionen för att få hjälp. Det kan också vara den personen som via digital åtkomst lämnar uppgifterna vidare till e-hälsomyndigheten. En annan lösning som finns i regionerna är att vaccinatören själv får registrera i e-Hälsomyndighetens register.

Regionerna konstaterar att efterfrågan är väldigt låg på tillfrisknandebevis (som i princip spelat ut sin roll i och med att provtagningen är så begränsad) och vaccinationsbevis från personer utan personnummer. Tillfrisknandebevis försvann i princip eftersom de skulle vara tagna av sjukvårdspersonal i regionen och eftersom i princip alla tester utfördes via självtest så har regionerna i princip inte utfärdat några. Någon region beskriver till och med att de inte haft någon efterfrågan alls senaste tiden på tillfriskandebevis.

Rutin finns för förmedling av uppgifter till e-Hälsomyndigheten. Kontaktpersoner finns och rutinerna är etablerade och välfungerande.

E-hälsomyndigheten upplevs som hjälpsam i de fall regionerna har vänt sig till dem för stöd i frågor kopplade till detta arbete.

Övrigt

Regionerna önskar så tidigt som möjligt planering för vilka grupper som bör vaccinera sig under 2024.

Nationell kommunikation till medborgarna om möjligheten att vaccinera sig mot covid 19 är inte lika närvarande.

Regionernas arbete med vaccinering mot covid-19

Uppföljningsrapport kvartal 1 2023

Upplysningar om innehållet

Ulrika Vestin, Ulrika.vestin@skr.se

Susanna Eklund, susanna eklund@skr.se

© Sveriges Kommuner och Regioner, 2023